

ALGEMEEN

Louis Bolk Instituut evolueert van ideologisch instituut tot wetenschappelijke bruggenbouwer

Een veertigjarige strijd met gangbaar

PETER SMIT

Het Louis Bolk Instituut zorgt al veertig jaar voor een tegengeluid in de landbouw. Het kennisinstituut is de laatste jaren steeds meer opgeschoven richting de reguliere teelt en veehouderij. De 'Bolkiaanse' denkwijze vindt ook daar steeds meer aanhangers.

ACHTERGROND

Woensdag vierde het Louis Bolk Instituut zijn veertigste verjaardag in Driebergen. Directeur Jan Willem Erisman trok daarbij een vergelijking tussen het kennisinstituut en de Amerikaanse elektronica-gigant Apple. Beide zijn opgericht in 1976. Evenals zijn instituut was Apple oprichter Steve Jobs een systeemdenker en vernieuwer.

'Daarmee houdt iedere vergelijking op', zegt Erisman bescheiden. Wel illustreert hij hiermee het gedachtegoed en de werkwijze van het instituut dat oplossingen zoekt in de bestaande natuur en biologie. Jobs voegde bestaande technieken in een mobiele telefoon.

Volgens Erisman is het controlemodel waarin de landbouw opereert eindig. Het vergt continu aanpassing en optimalisering. 'We hebben de grenzen van onze planeet overschreden. De maatschappelijke kosten om dat te compenseren, lopen uit de hand.'

Het Louis Bolk Instituut is aanhanger van het adaptatiemodel, dat zelfregulerend en flexibel is. Een vitale bodem die zelf klappen van ziekten en wateroverlast kan opvangen bij een hoge productiviteit is een van de speerpunten van het instituut. In de praktijk wil het boeren de kennis geven om het biologische systeem in te zetten in plaats van bestrijdingsmiddelen.

'Wij koppelen daar voor de boer ook een verdienmodel aan', zegt Erisman. 'Bij natuurinclusieve landbouw zijn de kosten lager en de marge voor de boer hoger.'

Het verjaardagsfeest van het Louis Bolk Instituut werd ingeluid

Oud-landbouwminister Cees Veerman (rechts) feliciteert directeur Jan Willem Erisman van het Louis Bolk Instituut met het veertigjarig bestaan. Foto: Peter Smit

door oud-landbouwminister Cees Veerman. Hij schetste het speelveld waarin de huidige wetenschap moet opereren. 'De wetenschappelijke autoriteit is aan slijtage onderhevig. Ze wordt niet meer op haar woord geloofd en dat leidt tot een ontzetting tussen wetenschap en burgers. De wetenschap wordt als een mening beschouwd.'

Volgens Veerman laat het Louis Bolk Instituut zien dat het ook anders kan. Het instituut – veertig jaar geleden vanuit antroposofische uitdagingen in de landbouw – heeft de idealistische veren afgeschud en richt zich meer op een fundamentele benadering van de problemen en uitdagingen in de landbouw.

'Als bruggenbouwer heeft deze instelling daarom de wind in de zeilen. Het koppelt de menselijke maat aan de natuur en dat is een wezenlijke verandering in het denken', zegt de oud-landbouwminister die het

verbeteren van het dierenwelzijn als een voorbeeld daarvan noemt.

Voor de positie van de Nederlandse agrarische sector op de lange termijn is een instituut als het Louis Bolk Instituut onmisbaar volgens Veerman. 'Boeren en telers zijn mensen die leven bij de dag. Het Louis Bolk Instituut houdt zich bezig met vragen als hoe ziet de tuinbouw er in 2026 uit? Dat is belangrijk bij het in kaart brengen van langetermijneffecten van het handelen van nu.'

PROMOTEN BEVINDINGEN

Een belangrijke uitdaging voor het Louis Bolk Instituut is het promoten en verder uitdragen van zijn bevindingen, zegt Erisman. Op kleine schaal boekt het instituut groot succes met bijvoorbeeld bodemprospecten. Het op grote schaal toepassen van deze kennis is een tweede.

'Wij laten een ander geluid horen en dan is het een uitdaging

Toepassingen vinden vaker weg naar reguliere landbouw

Het Louis Bolk Instituut is vernoemd naar de Amsterdamse evolutiewetenschapper en anatoom Lodewijk (Louis) Bolk (1866-1930). Bij de organisatie speelde aanvankelijk de antroposofie een belangrijke rol. Om die reden wordt het Louis Bolk Instituut vaak in één zin genoemd met de biologische landbouw. Naast de agrarische sector houdt het instituut zich bezig met de gezondheidszorg.

Volgens directeur Jan Willem Erisman heeft het Louis Bolk Instituut bij sommigen nog een alternatief imago. 'We verloochenen onze afkomst niet, maar tegenwoordig vinden onze toepassingen veel meer de weg naar de reguliere landbouw. Vanuit onze denkwijze richten we ons op kennisbevordering, waarmee we verbindingen willen leggen met de gangbare teelt.'

om geld te vinden voor verder onderzoek. In de praktijk wordt er nog altijd meer geluisterd naar de gangbare aanpak. Naar de resultaten van een boer die natuurinclusief werkt wordt daarom maar weinig onderzoek gedaan. Innovatietechnieken krijgen veel meer aandacht. Maar er is meer dan dat. Gebruik de natuur als gereedschap, zeggen wij.'

Vorige week startte het Louis Bolk Instituut de Kenniscoalitie

Bodem, waarin ook LTO Noord participeert. Aanleiding voor dit samenwerkingsverband is dat de bodem in kwaliteit achteruitgaat en door intensief gebruik uitgeput raakt.

De ambitie van dit onderzoekstraject is om over vijf jaar aan te tonen dat de transitie naar een gezonde bodem realiseerbaar is én samengaat met een gezond businessmodel.